EVROPSKI PARLAMENT

2004 *2009*

Odbor za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve

2008/2234(INI)

5.2.2009

OSNUTEK POROČILA

o težavah v zvezi z evropskim državljanstvom in njihove možne rešitve
(2008/2234(INI))

Odbor za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve

Poročevalka: Urszula Gacek

PR_INI

VSEBINA

Stran

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA.....3

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA

o težavah v zvezi z evropskim državljanstvom in njihove možne rešitve (2008/2234(INI))

Evropski parlament,

– ob upoštevanju Listine o temeljnih pravicah Evropske unije, zlasti poglavja V z naslovom Državljanske pravice,

– ob upoštevanju poročila Komisije z naslovom Peto poročilo o državljanstvu Unije (1. maj 2004 – 30. junij 2007) (KOM(2008)0085),

– ob upoštevanju Direktive 2004/38/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic[1] (direktiva o prostem gibanju),

– ob upoštevanju mnenja Odbora regij z dne 9. oktobra 2008 o državljanskih pravicah: krepitvi temeljnih pravic in pravic iz evropskega državljanstva[2],

– ob upoštevanju členov 45 in 112(2) svojega poslovnika,

– ob upoštevanju poročila Odbora za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve ter mnenj Odbora za notranji trg in varstvo potrošnikov, Odbora za pravne zadeve, Odbora za ustavne zadeve in Odbora za pravice žensk in enakost spolov (A6-0000/2009),

A. ker bosta skupni trg in gospodarsko povezovanje kmalu dosežena, čeprav je pravna osnova za državljanstvo EU še vedno v razvoju,

B. ker člen 17 Pogodbe ES, ki so ga uvedle države z Maastrichtsko pogodbo, določa, da so državljani Unije vse osebe z državljanstvom ene od držav članic; to načelo je nadalje razvila Amsterdamska pogodba, v kateri je opredeljeno, da državljanstvo Unije dopolnjuje in ne nadomešča nacionalnega državljanstva,

C. ker je državljanstvo EU torej dodatek k državljanstvom držav članic in kot tako njegovo zagotavljanje ureja vsaka država članica na podlagi svojih zakonov, ki se razlikujejo med državami članicami,

D. ker so vsi državljani EU upravičeni, da volijo in so voljeni v lokalnih in evropskih volitvah v državi članici svojega stalnega prebivališča pod istimi pogoji kot državljani te države članice,

E. ker je dostop do Odbora za peticije Parlamenta in Evropskega varuha človekovih pravic pomembno izvensodno sredstvo poprave krivic, ki je na voljo državljanom EU,

F. ker se je s širitvijo Evropske unije znatno povečalo število državljanov EU, ki prebivajo

[1] UL L 158, 30.4.2004, str. 77.
[2] OR 78/2008.

zunaj svoje matične države članice,

1. pozdravlja dejstvo, da lizbonska pogodba omogoča enemu milijonu državljanov EU iz različnih držav članic, da skupaj pozovejo Komisijo, naj predloži zakonodajne predloge, ter je prepričan, da bo takšna zakonska pravica bistveno izboljšala zavedanje Evropejcev o državljanstvu EU; poziva Komisijo, naj pripravi pregledne in lahko razumljive postopke za izvajanje državljanske pobude, da bodo državljani EU lahko učinkovito podajali zakonodajne pobude takoj po tem, ko bo lizbonska pogodba stopila v veljavo; poudarja, da bi Komisija morala vključiti to pravico do pobude v svoje politike, ne glede na končni status pogodbe, vendar upa, da to ne bo potrebno;

2. je zaskrbljen nad slabim izvajanjem obstoječih direktiv, kar povzroča številne težave pri svobodnem gibanju in drugih pravicah državljanov EU, ter poziva vse strani, naj pravilno in v celoti prenesejo in izvajajo pravni red Skupnosti;

3. poziva Komisijo, naj ponovno preuči program Evropa za državljane, da bi izboljšala komuniciranje s povprečnim državljanom EU in zagotovila obsežno razširjanje informacij; ugotavlja, da je sicer pomembna strukturna podpora skupinam strokovnjakov in raziskovalnim inštitutom s sedežem v Bruslju, vendar takšne organizacije storijo le malo pri obveščanju tistih posameznikov, ki še niso seznanjeni z ustreznimi informacijami; poziva Komisijo, naj finančna sredstva preusmeri na regionalne in lokalne organizacije civilne družbe, ki nimajo sedeža v Bruslju, ter v prihodnosti uvede programe, podobne zelo uspešnemu programu Mladi v akciji 2007–2013, ki bodo lokalnim in regionalnim organom oblasti v pomoč pri obveščanju prebivalcev o njihovih pravicah kot državljanov EU;

4. poziva evropske univerze, naj sprejmejo vse finančne ukrepe, ki so v njihovi moči, da povečajo odstotek študentov, ki sodelujejo pri izmenjavah v okviru programa Erasmus;

5. pozdravlja pobudo Komisije za spodbujanje poznavanja novih pravil, opredeljenih v direktivi o prostem gibanju, vključno s priročnikom k direktivi, ter poziva Komisijo, naj zagotovi, da bodo te informacije široko dostopne lokalnim in regionalnim oblastem, ki so prvi vir informacij za številne državljane, poleg tega pa se največ težav in kršitev pravic državljanov EU zgodi ravno na lokalni ravni;

6. meni, da so osebe brez državljanstva s stalnim prebivališčem v državah članicah v posebnem položaju znotraj Evropske unije; je zaskrbljen, ker jim nekatere države postavljajo neupravičene zahteve za pridobitev državljanstva ali zahteve, ki v ta namen niso nujne; zato poziva zadevne države članice, naj sistematično uvedejo pravične rešitve, ki bodo temeljile na priporočilih mednarodnih organizacij;

7. opozarja države članice, lokalne oblasti in priseljence, da je treba enakovredno uresničevati vse vidike skupnih osnovnih načel Sveta o politiki vključevanja priseljencev v Evropski uniji[1];

8. opozarja države članice in lokalne oblasti, da koncept državljanstva EU vključuje načelo

[1] Dokument Sveta 14615/04 z dne 19. novembra 2004.

nediskriminacije za vse državljane EU, ne le za državljane določene države članice; poziva Komisijo, naj pospeši analizo položaja priseljencev znotraj EU in sprejme ustrezne ukrepe, s katerimi bo zagotovila, da dejansko uživajo pravice kot državljani EU;

9. poudarja, da državljanstvo EU vključuje dolžnosti in ne le pravic; posebej opozarja na nujnost delovanja v skladu z zakoni države, v kateri ima zadevni državljan EU stalno prebivališče, ter na nujnost spoštovanja kultur drugih;

10. poudarja, da jezikovne težave ali težave v zvezi s komunikacijskimi spretnostmi ne bi smele biti razlog, da se jim odrečejo socialne pravice, do katerih je posameznik morda upravičen kot državljan države članice, vključno s pravico do socialnih prejemkov, ki jih dodeljujejo državni ali lokalni organi;

11. poziva Komisijo, naj preuči vlogo in ravnanje državnih služb za dobrobit otrok, da bi zagotovili spoštovanje načel enakosti in nediskriminacije med državljani EU; poudarja, da bi moralo biti staršem dovoljeno, da se s svojimi otroki pogovarjajo v lastnem maternem jeziku, ter da nacionalnost ali jezik ne bi smela biti razlog, da bi se staršem preprečil dostop do svojih otrok;

12. ponovno poziva države članice, naj spoštujejo pravico državljanov EU, da potujejo znotraj EU z veljavno nacionalno osebno izkaznico ali potnim listom, ter da jim takšnega gibanja ne preprečijo iz varnostnih ali drugih razlogov, zlasti pri potovanju s pomočjo zračnega ali pomorskega prometa;

13. poziva države članice in lokalne oblasti, naj sprejmejo nadaljnje ukrepe, s katerimi bi pripomogle h gibanju državljanov EU med državami članicami, zlasti glede praktičnih vprašanj, na primer prenosa registracij vozil, priznavanja zavarovalnih polic posameznika in vozil, ki se izdajo v drugi državi članici, prenosa zdravstvenih kartotek, jasnih pravil o povračilu zdravstvenih stroškov, ki so nekatera od številnih področij, ki pogosto ne delujejo ustrezno kljub prizadevanjem, da bi jih uskladili na ravni EU;

14. poziva Komisijo, naj zagotovi sredstva za usposabljanje lokalnih in regionalnih javnih uslužbencev iz držav članic, ki se ukvarjajo s priseljenci znotraj EU, za osnove zakonodaje ES, ki velja na njihovem področju, ter naj upravam pomaga pri odgovarjanju na vprašanja, ki se tičejo morebitnih razlik in konfliktov med nacionalno zakonodajo ter zakonodajo ES; v ta namen pozdravlja spletno omrežje za reševanje težav SOLVIT, ki ga zagotavlja Komisija, ter poziva, naj se ga še okrepi in spodbuja njegovo uporabo;

15. opozarja na določbe direktive o prostem gibanju, ki so državljanom EU dale pravico do prebivanja v drugi državi članici, če niso breme za sistem socialnih pomoči; vendar meni, da bi države članice morale delovati v skladu z odločitvami Sodišča Evropskih skupnosti[1], ki so podale razlago za izraz „zadostna sredstva“ za namene te direktive;

16. poziva Komisijo, naj predloži nadaljnje prečiščene in obrazložene direktive, ki bodo izboljšale prosto gibanje državljanov EU in njihove pravice na drugih področjih, vključno

[1] Med drugimi zadevami: C-424/98, *Komisija proti Italijanski republiki*, in C-184/99, *Grzelczyk*,

pri poklicni mobilnosti, prenosljivosti pokojnin in socialnih pravic ter pri vzajemnem priznavanju diplom in poklicnih kvalifikacij;

17. obžaluje nizko število državljanov EU, ki prebivajo v drugi državi članici in ne izkoristijo pravice, da volijo ali so voljeni na evropskih ali lokalnih volitvah tam, kjer imajo prebivališče; opaža praktične ovire, s katerimi se potencialni volivci prepogosto srečujejo pri uresničevanju svojih pravic; poziva Komisijo, države članice in lokalne oblasti, naj sprožijo učinkovite informacijske kampanje o volilnih pravicah državljanov EU in dajo praktične nasvete o njihovem uresničevanju na lokalni ravni;

18. ugotavlja, da so za državljane EU, ki živijo v drugi državi članici, pomembna neskladja v zvezi z volilnimi pravicami pri državnih parlamentarnih volitvah v njihovi matični državi; obžaluje, da je številnim državljanom EU tako vzeta volilna pravica v matični državi in v novi domovini; poziva države članice k sodelovanju, da bodo volivci, ki prebivajo v drugi državi članici, lahko uresničevali vse volilne pravice v državi članici, v kateri prebivajo, in sicer tako da zagotovijo zadostno število volišč in olajšajo vpis volivcev v volilni imenik;

19. opozarja, da so na podlagi člena 20 Pogodbe ES državljani EU, ki so na ozemlju tretje države, v kateri ni predstavništva njegove matične države članice, upravičeni do zaščite diplomatskih ali konzularnih organov katere koli države članice pod istimi pogoji kot državljani zadevne države članice, in poudarja načelnost take določbe, saj je njen namen potrditi zunanjo razsežnost državljanstva EU;

20. poziva tiste države članice, ki tega še niso storile, da v svoje nacionalne potne liste poleg nacionalnih informacij natisnejo člen 20 Pogodbe ES, k čemur sta pozvala Barnierjevo poročilo ter sklepi Sveta z dne 15. junija 2006; poziva Komisijo, naj uradom za izdajanje potnih listov v vsaki državi članici zagotovi brošuro, ki opredeljuje te pravice, in splošen pregled ukrepov v podporo členu 20 Pogodbe ES; prosi, naj se brošura razdeli med posameznike, ki pridejo po nov potni list;

21. poziva Komisijo in Svet, naj sprejmeta nadaljnje direktive in druge ukrepe, da bi okrepila pravni red Skupnosti na področju diplomatske in konzularne zaščite, in uvedeta pravno zavezujoča pravila za izvajanje člena 20 Pogodbe ES;

22. pozdravlja predstavitev akcijskega načrta za obdobje 2007–2009, ki jo je opravila Komisija v svojem sporočilu z dne 5. decembra 2007 z naslovom Učinkovita konzularna zaščita v tretjih državah: prispevek Evropske unije (KOM(2007)0767); poziva države članice in Komisijo, naj nadaljujejo z izvajanjem priporočil Zelene knjige Komisije z dne 28. novembra 2006 o diplomatski in konzularni zaščiti državljanov Unije v tretjih državah (KOM(2006)0712) in resolucije Parlamenta na isto temo z dne 11. decembra 2007[1];

23. poziva Unijo, naj sprejme nadaljnje ukrepe za zaščito svojih državljanov v tretjih državah, vključno z ukrepi, s katerimi bi se preprečilo, da bi bil državljan EU obsojen na smrtno kazen;

[1] Sprejeta besedila, P6_TA(2007)0592.

24. poziva Komisijo, naj nadaljuje pogajanja v imenu vseh držav članic in državljanov EU za potovanja v tretje države brez vizumov; opaža, da je nepravično, da za nekatere državljane EU velja vizumska obveznost, drugi pa lahko potujejo v okviru nacionalnih programov za odpravo vizumov;

25. meni, da bi bila Komisija zaradi statusa pravice do vložitve peticije kot temeljne pravice državljanov EU prisiljena, da predloži zadostne razloge, zakaj ne upošteva priporočil Parlamenta;

26. poziva Svet in Komisijo, naj tesneje sodelujeta z Odborom za peticije Parlamenta in Evropskim varuhom človekovih pravic, da bo vsak državljan EU lahko učinkoviteje uresničeval svoje pravice;

27. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Svetu, Komisiji ter vladam in parlamentom držav članic.